

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Prešernova ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism na sprejemamo. Izhaja vsak tretji teden. Narožnina letno 60 din za inosematee 80 din. Član sekcije J. U. U. plačuje list v članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davak povse. Polt. tek. rač. 11.153. Telefon 45-86

Komu so potrebni napadi na učiteljstvo

Ze nešetokrat smo bili prisiljeni v našem stanovskem glasilu žigosati namerno kratenje učiteljskega ugleda in ubijanje njegove avtoritete s skrajnim omalovaževanjem učiteljskega dela med narodom in s sramotenjem njegove osebe. Poudarjamo namerno, ker se prav dobro zavedamo, in iz osti, naperjene proti učiteljskemu stanu, na lastni koži prav dobro občutimo, da je v interesu nekaterih, da učitelj ne uživa med ljudstvom onega ugleda in nima take avtoritete, kot bi to bilo po njegovem položaju in po važnosti njegovega poklica nujno potrebno. Toda naše ugotovitve so ostale ugotovitve, razlogi, ki so zelo tehtni, in govorniki proti takemu postopanju, se niso upoštevali, pač pa se opaža, da se ta gonja proti učiteljstvu nadaljuje in vodi z nekako sistematičnostjo prav z onih mest, ki bi bila v prvi vrsti poklicna ščititi učiteljev ugled in skrbeti za dvig njegove avtoritete, ki bi mu bila prav v sedanjih težkih in resnih časih nujno potrebna. Zato ne moremo smatrati samo za zgolj slučaj, da se od leta do leta kritizira učiteljstvo in podcenjuje njegovo šolsko in izvenšolsko delo pred najvišjim forumom naše banovine. Tudi ne moremo smatrati za slučaj, da se »Domoljuba«, in pri tem mu pomagajo tudi nekateri drugi listi, v svoji vsakotredenski številki zaletijo v naše šolstvo in predvsem v učiteljstvo. Vsakdo, ki čita take neutemeljene napade, se ne more otresti občutka, da je treba v očeh ljudstva za vsako ceno ponižati učiteljstvo in mu odvzeti ugled, da bi s tem bilo mogoče popravljati in dvigati ugled kake propadle strankarske veličine. Pa tudi tega se dobro zavedamo, zakaj se napada učiteljstvo z mesta, od koder bi se morala sejati samo ljubezen in ne sovraštvo.

Vse te napade občutimo in se tudi dobro zavedamo njihovega pomena in namena. Da pa bo morda še boljše razumljivo, zakaj sta predmet teh sistematičnih napadov prav učiteljstvo in njegova organizacija, tedaj moramo poleg mnogih, tudi zelo važnih razlogov upoštevati še sledeče: Vsaki stranki so potrebni predvsem dobri agitatorji, taki, ki bi bili voljni in sposobni propagirati razne papirnate programe. Zato bi vsaka rada imela med učiteljstvom čim več pristašev in delavcev, posebno v času, ko je še prav zelo potrebno pridobivati si teren. Učiteljska organizacija pa vzgaja borca za skupne stanovske interese in pa neposredne delavce za narod, kar je seveda v navzkrižju z raznimi strankarskimi programi, zato tolčejo po učiteljstvu in njegovi organizaciji, da bi s tem pridobili vsaj nekatere, ki bi bili »častne izjeme«. Toda oni, ki iščejo in naglašajo te »častne izjeme«, se menda ne zavedajo, kako škodljivo je njihovo početje med preprostim ljudstvom, in ne uvidevajo, da s tem ubijajo v ljudstvu vero do vsake avtoritete in da si oni, ki drugega blati in mu krati ugled, s tem ne pridobiva spoštovanja in ugleda, ampak doseže prav nasprotno. Danes tudi naše preprosto ljudstvo gleda z lastnimi očmi in je zmožno tudi objektivnega presojanja.

Toda ali se zavedate vsi tisti, ki udrihate po učiteljstvu javno in kjer koli je prilika, kako zelo nerazsodne se pokazate, ko na eni strani sramotite stan kot celoto in podcenjujete njegovo delo, a na drugi strani nalagate prav temu stanu najrazličnejše naloge in ga delate odgovornega za vsak še tako majhen neuspeh. Res, najbolj spoštovan, najbolj upoštevan stan bi moral to biti, če bi hotel izvršiti vse naloge, ki se mu nalagajo. Ker pa je resnica le to, da se učiteljskemu stanu stalno krati ugled, jemlje avtoriteta in se zapostavlja za drugim, je nemogoče pričakovati tako nujno potrebnih in lepih uspehov od njegovega dela. Prav gotovo bi učiteljstvo svojo najvažnejšo misijo vzgojitelja naroda izvršilo vse drugače, v vse večje zadovoljstvo samega sebe in vseh onih, ki mu nalagajo vedno največje naloge, če bi imelo mir, če bi ne bilo predmet stalnih napadov in deležni sistematičnega ubijanja, za njegov poklic in za njegovo delo tako nujno potrebne avtoritete.

Res je, da je med vsakim stanom nekaj takih, katerih delo in početje nikakor ne more biti v čast celokupnemu stanu. Tudi med nami se najdejo taki posamezniki, toda zaradi teh nekaterih poedincev ni nihče upravičeno blati celotnega stanu. Nihče ne sme obtoževati in obdolževati učiteljstva, čeprav je morda prepričan o nedoslednosti in o nepravilnem postopanju kakega posameznika.

Lahko je operirati s pavšalnimi obdolžitvami in neutemeljenimi izjavami obdolževati in sramotiti stan kot celoto. Reagirali smo na razne napade že večkrat in jih kot neosnovane zavračali, in vendar se ti napadi stalno ponavljajo, zato smo upravičeni zaklicati in vprašati:

Komu so ti napadi potrebni? Povejte nam odkrito, zakaj to delate, povejte nam vzroke in pojasnite nam svoje namene! — Z odkritimi nasprotniki se bomo odkrito borili.

Naša napredovanja

Minevajo meseci v nestrpnem čakanju po izboljšanju minimalnih uradniških prejemkov. Draginja raste iz dneva v dan in s težko skrbjo jo preizkušajo uradniške družine, živeč v upanju, da bo enkrat vendarle boljše. O povišanju plač — ali bolje bi se izrazil »o nadoknadenju večjih izdatkov za živeče« — pa čitamo kvečjemu, »da vlada pripravlja uredbi o povišanju uradniških plač, ki bo zajela vse državne uradnike«. Nedvomno je, da je povišanje nujno potrebno, saj je uradnik že pred nastopom »vojnne draginje« komaj shajal. Danes zasluži komaj za hrano in stanovanje, za kulturne potrebe pa mu ne ostane nič. Potrebe izboljšanja materialnega položaja se zavedajo prav vsi.

Kakor pa je povišanje z ozirom na naraščajočo draginjo neobhodno potrebno, tako ni nič manj važno redno napredovanje. § 48. zakona o uradniških določah, da se morejo vršiti napredovanja v istem zvanju po skupinah samo na izpraznjena mesta, in sicer v IX. najmanj štiri leta, v VIII., VII., VI. in V. pa tri učinkovita leta. S tem vneskom v uradniški zakon je prenehalo avtomatično napredovanje. Ker pa je z določilom »more napredovati« možna zloraba, je zakon v § 102. določil, da se morajo vršiti napredovanja po rangni listi. Prvenstveno vlogi pri vrstnem redu igra čas službe v isti skupini. Nič manjšo vlogo pa bi ne smel igrati čas službe vobče. Danes ima namreč nekdo z 10 služ. leti VIII., drugi pa šele IX. skupino!

Čeprav je tako napredovanje teoretično lahko pravično, če je bila z »more napredovati« zvezana edino zmožnost uslužbenca. V praksi pa se to ne izvaja in če bi se tudi izvajalo, bi ne bilo 100% pravično. S tem je uradništvu odvzeta osnovna državljanska pravica — enakost. Za vse mora veljati enak kriterij napredovanja, zmožnost in vestnost v delu in dolžost službe v isti skupini. Vsi ostali kriteriji morajo odpasti. Danes pa napreduje nekdo, ki ima zveze ali srečo, po nekaj mesecih ali 1 letu, drugi pa morajo čakati 2, 3, 4 ali še več let. V naši stroki napreduje v višjo skupino po 1, 2, 3, 4 ali več letih, v drugih strokah pa dobijo isto skupino po nekaj mesecih. Pri tem pa ne napredujejo najboljši uslužbeni. Niti ocena ni dovolj objektivna kriterij, ker je ta zopet odvisna od subjektivnega ocenjevanja nadrejenega starešine. Zato niti napredovanja po »zmožnostih« ne bi bila docela pravična. Saj smo pred zakonom vsi enaki in pri dolžnostih prav tako. Zakaj bi se morala delati razlika baš pri napredovanjih, kjer so vsi najbolj občutljivi? Največji paradoks pa je v tem, da je zakonodavec določil avtomatično napredovanje po periodičnih poviških, t. j. okrog hriba smete teči vsi, navzgor pa je plezanje dovoljeno samo nekaterim. Ako je zakon določil »periodične poviške avtomatično napredovanje, zakaj je potem treba za napredovanje po skupinah najti drugo pot? V čem je prav za prav razlika med napredovanjem po periodičnih poviških in med napredovanjem po skupinah? Zdi se mi, da je to le moderna sinekura za politične zasluge!

Ta nepravilna napredovanja povzročajo med uradništvom, posebno pa še med učiteljstvom, ki je pri napredovanjih najbolj prizadeto, upravičeno nevoljo in jezo. Brez dvoma je otipljiva krivica, če sta dva tovariša istočasno nastopila službo, sta enako ocenjena, toda eden je v višji skupini že več let, drugi pa nanjo še vedno čaka! Da ne more poslednji verovati v nobeno rangno listo — je več kot očitno. Nihče bi ne imel nič proti temu, če bi napredovali vsi po pravični rangni listi, t. j. da bi ne dobili višje skupine takoj po preteku minimalnega roka, toda tedaj naj bi vsi čakali enako dolgo, ne glede na osebo in stroko. Toda tudi tega ni! Nekateri posamezniki in stroke napredujejo prej, drugi zopet pozneje. Učiteljstvo je še posebno zapostavljeno. Napredovanje je namreč vezano poleg teh določb še na kredite. Če ima nekdo pravico po rangni listi na višjo skupino, jo lahko dobi le, če je zasiguran kredit, drugače mu vsi pogoji ne pomagajo nič. Ker je učiteljstva razmeroma največ, je pač zanj najtežje dobiti dovolj kredita in zato najtežje napreduje. Se nas pač tudi pri napredovanjih drži pregovor »Kogar bogovi sovraživijo, tega napravijo za učitelja«.

Ker se napredovanja vršijo počasi, raste od leta do leta, število nesrečnikov, ki čakajo na višje skupine. Danes je polovica vsega učiteljstva v naši banovini, ki čaka na napredovanje, mnogi 1, 2, 3, 4 ali celo več let. Število je že preseglo 2000. Čim dalje časa bodo vladale take razmere, tem večje bo število in tem bolj oteženo napredovanje. Prav posebno so prizadete nižje skupine, pripravniki in V. skupina. N. pr. v VIII. skupino je lani napredovalo 60 učiteljev od 600, t. j. ena desetina. To se pravi, da bo trajalo 10 let, preden bodo napredovali vsi, ki imajo pogoje.

Te neznošne razmere vpijejo po pravičnejšem napredovanju. In ni bolj pravičnega napredovanja od avtomatičnega. Po tem kriteriju dobi višjo skupino vsak, ki je izpolnil pogoje in nima disciplinskega zadržka, ne glede s katero črko se začne njegovo ime.

Nekaj opomb

Večkrat čitam po dnevnikih ali v drugih publikacijah razne umestne, največkrat pa neumestne opazke o učiteljstvu, n. pr. »goji premalo srčne kulture«, »je premalo povezan z narodom« ali »je premalo povezan s podeželskim prebivalstvom« itd.

Dobro je, da take in slične opazke gledamo in razmotrivamo tudi iz učiteljskega stališča, da vidimo, v koliko drže in v koliko ne drže. Ako pa hočemo to stvar iz pravega stališča razmotrivati, moramo poznati učiteljevo funkcijo v državi organiziranega ljudstva.

Kaj je učitelj? Učitelj je član v državi organiziranega ljudstva, ki se je po svojih študijah usposobil (vsaj moral bi se), da mu družba poveri v organizaciji ljudstva posebno delo — poučevanje in vzgajanje mladega družbenega rodu. Družba mu tudi predpiše vzgojni in učni smoter. Po od družbe poverjeni mu nalogi mora biti učitelj usmerjen k skupnosti in ne more biti usmerjen k posamezniku, niti k posamezni skupini niti posameznemu stanu.

Ker narod učiteljevo pripadnost k skupnosti instinktivno sluti, so zahteve, ki jih stavi nasproti učiteljevemu stanu, tudi zelo visoke. Učitelj mora biti moralno neoporečen, poznati mora okolje, v katerem živi, in tok življenja, ki teče po tem okolju, in končno mora biti v vseh panogah temeljito podkovan. Preden pa do te zrelosti pride — (ker od storjenih zahtev mu učiteljše bore malo da) preteče nekaj časa. Jasno je tudi, da posameznika v nepoznavanju položaja, ki ga mora stan v družbi zavzemati, premoči ali poedince ali poedina skupina — da dela, čuti in misli po njih željah, ne pa po zahtevah skupnosti, ki ji mora pripadati.

Greši torej nad učiteljevim poslanstvom tisti, ki učitelja od navedenega temeljnega načela odvajajo.

Marsikateri izmed našega stanu ima pa pred seboj prebridek skušnjo — ker se, zavedajoč pripadnosti k skupnosti — ni hotel ukloniti niti posameznikom, niti ni hotel služiti željam posameznih skupin ali poedinim stanovom.

Izhajajoč z tega temeljnega načela, prehajam k analizi v uvodu navedenih opomb.

»Pri naši mladini se goji premalo srčne kulture.«

Otrok je last družine — stanice človeške družbe in last organizirane družbe, t. j. države. Zato ima družba in rodbina svoje vzgojne

Naj se določijo dvakrat daljši roki, bolje bo; ker bodo vsaj napredovali vsi — enako. Kakor je bilo možno avtomatično napredovanje po periodičnih poviških, tako naj se najde tudi možnost po skupinah — pa bodo odpadli vsi očitki, vsa protekcija, vsa zapostavljenja in vsa jeza. Naša prva zahteva mora biti, da še naj določijo novi roki in avtomatično napredovanje.

zahteve napram otroku. Družba predpisuje svojim institucijam (šolam) kako naj se mladi družbeni naraščaj vzgaja — starši pa imajo v vzgojnem oziru istotako svoje vzgojne zahteve, ki se vsaj v moralnem oziru strinjajo z zahtevami družbe. Srčna vzgoja mladine se prične, čim se otrok zaveda. Daje je največ mati, ki se z otrokom v tej dobi največ peča. Doraščajočemu otroku pa je v družini oče simbol vseh najlepših lastnosti.

V koliko pa je današnja mladina, ki jo glodajo mnoge socialne bolezni, možna vzgajati otroka k srčni izobrazbi — na to vprašanje naj si vsakdo odgovori iz svoje skušnje sam.

Vsa vzgoja, ki jo otrok prinese v šolo — je zrcalo domačih družinskih razmer. Z vstopom v šolo so se povečali tudi otrokovi vzgojni momenti (družba, kino, okolje itd.), ki imajo vpliv na izobrazbo srčne kulture.

V šoli je od 3 do 5 ur, doma in v okolju pa od 19 do 21 ur. Končno so pa še posamezne skupine, ki si otroka laste kot svojega in ga v svoje namene vzgajajo. Vzgojni smotri posameznih skupin, ko bi morali biti v skupno dobro — so pa usmerjeni samo proti vzgojnemu smotrom druge skupine, t. j. k direktnemu sovraštvu do druge skupine.

Da je pod takimi pogoji vzgoja srčne kulture, ki naj jo šola goji, absolutno nemogoča — je jasno. Zato bi bil tak oče napram šoli neumesten in bi ga moralo učiteljstvo odklanjati.

Dolžnost merodajnih faktorjev bi bila, da prej našteje ovire skušajo odstraniti.

»Učitelji niso povezani z narodom.« »Učiteljstvo premalo čuti s podeželskim prebivalstvom« se večkrat čuje.

Mladič in mladenke, ki prihajajo na učiteljske z namenom, da se posvete učiteljskemu stanu, izhajajo iz kmetskih in kmetsko-delavskih rodbin podeželja ali pa iz delavskih, uradniških in meščanskih družin mesta. Ko vstopajo na učiteljske, ne poznajo razen življenja, ki jim je teklo v krogu in okolju njih lastnih rodbin in življenja, ki jim ga nudijo njihova mlada leta, še prav ničesar. Ker ničesar nimajo, kar se od njih pozneje zahteva, je jasno, da jim more to, česar jim manjka, dati njihova šola, t. j. učiteljske. Navedene pavšalne opazke, v kolikor so utemeljene, bi bilo torej kvečjemu usmeriti na ta naslov, ne pa na učiteljstvo, ki ne more dati, česar ni prejelo.

Zato moramo tudi take očitke odklanjati. K.

Šolstvo in prosveta v dravski banovini

Iz poročila v banskem svetu

(Nadaljevanje)

Stanje šolskih poslopij

V banovini imamo 871 ljudskih šol. Od teh šol je nastanjenih v privatnih poslopijih 65 šol, v cerkvenih poslopijih 58 šol, v poslopijih upravne občine 85 šol, v poslopijih, ki so last države, 27 šol, v poslopijih šolskih občin 636 šol.

Vsa ta poslopja imajo skupaj 2937 učilnic, zato odpade na eno učilnico 63 otrok, kar kaže, da se je stanje z ozirom na preteklo dobo od 1. novembra 1937. do 31. oktobra 1938, ko je odpadlo na eno učilnico 66 otrok, nekoliko zboljšalo. Na naših ljudskih šolah je sedaj 101 učilnica več. Treba pa bo še več let sistematičnega dela, da bodo imele ljudske šole zadostno število učilnic.

V vseh šolah je poleg učilnic 320 kabineto in 520 pisarn za upravitelje. Upraviteljskih stanovanj je le 713, manjka jih torej 157. Učiteljskih stanovanj pa še zelo primanjkuje, zato plačuje banovina učiteljem stanarino, okroglo 3 milijone dinarjev letno.

Zidanje in prezidavanje šol

V času od 1. novembra 1938. do 1. novembra 1939. so bila dograjena in izročena namenu 3 šolska poslopja, in sicer v Kovtarskih Žiberšah, srez Logatec (1 učilnica); v Lučinah, srez Skofja Loka (3 učilnice); na Dolžu, srez Novo mesto (3 učilnice).

Ta šolska poslopja so stala 140.000 din in 450.000 din in 550.000 din, skupno 1.140.000 din. K tem stroškom je do sedaj prispevala država 77.000 din, banovina s podporo 160.000 din, banovina z brezobrestnim posojilom 80.000 din. Skupaj 317.000 din.

Omeniti je tudi treba, da je v Svetinjah, srez Novo mesto, 18 posestnikov zgradilo na svoje stroške povsem ustreznočasno šolsko

poslopje. To poslopje so dali šoli brezplačno na razpolago vse dotlej, ko bo občina mogla zgraditi pravo šolsko poslopje.

Gradi pa se še 12 novih šolskih poslopij, in sicer v Koroški Beli, srez Radovljica; v Logu - Zaplani, srez Ljubljana - okolica; v Šmarju, srez Ljubljana - okolica; v Javoru, srez Ljubljana - okolica; v Kompoljah, srez Kočevje; v Motniku, srez Kamnik; v Lokavcu, srez Laško; v Skopiacih, srez Krško; v Selnici ob Dravi, srez Maribor - levi breg; pri Sv. Treh kraljih, srez Dravograd; v Senožetih, srez Ljubljana - okolica; v Karlovcih, srez Kočevje. — Od teh sta bili 2 medtem že dograjeni, in sicer v Karlovcih in Senožetih.

Večjih prezidav šolskih poslopij pa je bilo sedem.

Dosebina:

Komu so potrebni napadi na učiteljstvo.

Naša napredovanja.

Nekaj opomb.

Šolstvo in prosveta v dravski banovini.

Učiteljska organizacija v banovini Hrvatski.

UČITELJSKI POKRET: Naše delo se nadaljuje. — Proučevanje prehrane naših šolarjev.

† Albin Sarkovi v spomin.

Mladinska matica. — Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Naša

gospodarska organizacija. — Šolski radio.

— Stanovska organizacija JUU.

V omenjenem razdobju so dobile šole za zidanje: od države podpore (17 šol) 180.000 din, od banovine podpore (76 šol) 1.326.730 din, od banovine brezobrestno posojilo (9 šol) 555.000 din. Skupaj 2.061.730 din.

Celotni fond za brezobrestna posojila po stanju 31. oktobra 1939. v znesku 2.564.612 din pa je razdeljen takole: Tri upravne občine imajo 206.000 din, 53 šolskih občin ima 2 milij, 333.802 din, vloga v Hranilnici dravske banovine 24.810 din. Skupaj 2.564.612 din.

Po stanju z dne 30. junija 1939. je na šolskih poslopih še din 49.604.004,80 dolga.

Po stanju z dne 21. dec. 1938. pa znašajo vsi šolski stavbni skladi din 9.022.676,35.

Solski vrtovi

V banovini je 779 šolskih vrtov. Od teh je last šolskih občin 708, last upravnih občin 19, v najemu 52.

92 ljudskih šol pa nima šolskih vrtov. Te sole so ali v krajih, kjer ni mogoče pridobiti

primerne zemljišča za vrtove, ali pa so šolska poslopja zasebna last.

V splošnem so šolski vrtovi prav dobro oskrbovani in ustrezajo šolskim namenom.

Tudi ostale gospodarske panoge (čebelarstvo, kokošjereja, kuncereja itd.) se na šolah zadovoljivo razvijajo in so opora pri kmetijskem pouku.

Treba je pa poudariti, da bi se te panoge kmetijstva na šolah bolje razvijale, če bi imelo učiteljstvo več strokovne naobrazbe in več zanimanja za stvar. Da tega ni, je kriva okolnost, da je večina učiteljstva iz nekmetijskih družin, in pa pomanjkljivosti v ustroju učiteljskih, kjer dobe učiteljski predmeti praktičnega znanja. Temu bodo deloma odpomogli domovi učiteljskih, ki se pripravljajo. Potrebna bi bila pa še določba, da morajo učiteljski končanem študiju na učiteljsko obiskovati vsaj 6 mesecev praktični tečaj v neki kmetijski šoli (Grmu, St. Juriju, Rakičanu itd.). Kevnim učiteljskim bi se morala nuditi za to prakso primerna podpora (Dalje prih.)

Učiteljska organizacija v banovini Hrvatski

Zadnja številka »Hrvatskega učiteljskega doma« z dne 29. februarja prinaša obširno poročilo o likvidaciji JUU na teritoriji banovine Hrvatske in o obnovitvi »Saveza hrvatskih učiteljskih društev«. Iz poročila prinašamo brez komentarja nastopno:

V času, ko se je vršila zadnja likvidacijska skupščina JUU, sta se sestala na skupno konferenco poslednji odbor Saveza hrvatskih učiteljskih društev, ki je bil po sili uradniškega zakona l. 1931. razpuščen, in odbor, ki je izvršil likvidacijo »Saveza«. Konferenci je predsedoval poslednji predsednik Saveza Ivan Tomašič. Ta je v svojem govoru omenil, da so bivši člani Saveza od leta 1931. do danes stali na stališču, da nobena sila ni prekinila njihovega članstva niti po prisilni likvidaciji, da je Savez vedno obstojal in sedaj samo s svojim delom nadaljuje. Likvidacijski odbor, izvoljen na likvidacijski skupščini Saveza l. 1931., je ugotovil, da je svojega delovanja sedaj razrešen, označil je stanje, obstoječe po l. 1931., za protizakonito, proglasil to stanje za likvidirano in vrnil svoje posle zdajnjemu odboru Saveza, ki je takoj prevzel svoje funkcije.

Medtem se je v isti zgradbi, a v drugem prostoru bližala svojem zaključku likvidacijska skupščina JUU sekcije za savsko in primorsko banovino. Vodil jo je Franjo Marinič, predsednik sekcije za savsko banovino. V uvodu svojega govora je navedel, da se je skupščina sestala, da kot edini merodajni forum sklepa o predlogih za likvidacijo celokupnega Jugoslovenskega učiteljskega združenja in da kot taka odloči tudi o nadaljnji usodi JUU — sekcije za savsko in primorsko banovino. Dalje pravi, da proslavlja hrvatsko učiteljsko z dnevom likvidacije JUU trenutno obnovitve in preporeda hrvatskega učiteljskega »S tem trenutkom« je rekel »odkladam z aktom likvidacije JUU težko masko, jugoslovensko ime, ki ga je proti prepričanju in volji hrvatskega učiteljskega vsilil naši organizaciji diktatorski beograjski režim.« Nato je prešel na historiat hrvatskega učiteljskega in njegovih borb, pri čemer posebej omenja Gligorija Čikaro. Za tem preide na razmerje do srbskih učiteljev, ki so se skupno s hrvatskimi učitelji borili proti diktatorskim stremljenjem, omenja glavno skupščino v Banja Luki in pravi, da je ta skupščina vzrok, da so bile prekinjene vse zveze s centralno upravo JUU, posledica tega pa da je, da so se hrvatski učitelji odločili za likvidacijo in ne za reorganizacijo JUU. Vendar pa hrvatsko učiteljsko zaradi tega ne goji nobene mržnje do srbskega in slovenskega učiteljskega, marveč zahteva samo svojo narodno organizacijo, v kateri bo moglo razviti svoje moči.

Po izvršeni verifikaciji je skupščina sklenila izstop sekcije za savsko banovino z vsemi društvi iz JUU, nato pa likvidacijo JUU.

UČITELJSKI POKRET

Naše delo se nadaljuje

Z ozirom na to, da je ostala rubrika Učiteljski pokret tako dolgo prazna, bi utegnil kdo misliti, da je nastal v delu zastoj. To pa ni točno, ker delo po edinicah lepo napreduje. Doslej smo se omejili na študij socialno-ekonomskih prilik našega učenca z ozirom na razmere v vsej Sloveniji, sedaj gremo bliže k stvari in hočemo to delo popularizirati in ga prikazati kot sestaven del poklicnega udeleževanja vsakega sodobnega vzgojitelja. Treba je bilo preiti k mlajšim edinicam, k posameznim okrajem, ali njih skupinam, ki tvorijo več ali manj zaključene gospodarske enote. Za primer stavim delo odseka U. p. pri laškem učiteljskem društvu.

Teren laškega okraja je svojstven in narekuje učitelju prav posebno delo. Društveni odsek U. p. si je zastavil preiskovalne naloge na osnovi doslej obdelanega pokretovega programa iz vse Slovenije. Prvi korak je bil, da smo iz kompleksa vprašanj, ki zadevajo današnje šolsko delo, izluščili najbistvenejše, t. j. našega učenca in njegovo neposredno okolico, družino. Dve vprašanji sta za nas posebno važni:

1. industrijski otrok in milje, ki v njem živi,

2. kmečki otrok in njegov milje.

Delo smo si tako uredili, da smo po zborovanju, 7. dec. 1939., ko je bilo na sporedu predavanje o delu U. p., takoj zbrali tovarišice in tovariše, ki so se prijavili za sodelo-

vanje. Raziskovalno delo smo razčlenili v glavnem na sledeča področja:

1. Podatki o družini: a) splošni podatki o posameznih članih družine, b) stanovanjske prilike, c) imovinsko stanje družine.

2. Podatki o učencu samem: a) obleka, obuvanje in perilo, b) telesni razvoj, c) prehrana, d) delo, e) zdravstveno stanje, f) duševni razvoj.

Na tej osnovi pripravljamo anketno polo, ki bi obsegala vse podatke za vsakega učenca na posebnem listu, to pa zaradi tega, ker je dokazano, da nam nudi kartotečni sistem najlažji način dela, da je kontrola veliko lažja in imajo tako zbrani podatki zares trajno vrednost. Izhajamo iz prepričanja, da nam nudi tak študij največ res takoj uporabnega gradiva za praktično šolsko delo. Tako imamo dovolj poglobljen, ki naj jih v podrobnosti obdelajo referati na naših zborovanjih in na sebah učiteljskih zborov posameznih šol.

Morda bi kdo mislil, da s tem načinom dela izoliramo na preveč ozek krog? Tako mišljenje bi pa bilo zelo zmotno. Ravno problemi, ki so nam blizu, ki nas tako rekoč vsak dan izzivajo, da si jih pobliže ogledamo, ustvarjajo smisel za stvarnost in bude potrebo po širši razgledanosti na polju pedagogike. Stvarne situacije so take, da ne moremo iti stvari do korena, če nimamo dovolj preciznega znanja o stvari. Z nekaj splošnih pojmov o otroški psihi, še ne moremo meriti svo-

jih 50 in več učencev, ki jih imamo dnevno pred seboj. Zato smo pričeli s podrobnejšim spoznavanjem učencevih socialnih in ekonomskih prilik, ki imajo tako odločilen vpliv na učencev fizični in psihični razvoj. Kolikorkrat se nam zgodi, da moramo za rešitev enostavne problema prebrskati precej pedagoške literature, da ga rešimo.

Proučevanje prehrane naših šolarjev

Navodila za izvršitev ankete, ki jo zaključimo 15. aprila 1940.

Po vzorcu, ki je tu objavljen, si prosimo, načrtajte sami rubrike na celo polo pisarniškega papirja. Preden se dela lotite, vas v interesu važnosti ankete prav lepo prosimo, da natančno proučite navodilo k vsaki rubriki, če kaj ne razumete, takoj po najkrajši poti vprašajte na naslov: Pavčič Marijan, učitelj, Trbovlje. Ko vam bo vse jasno, pričnite z delom in upoštevajte, da je vsak proučevanih primerov enako važen za celotno sliko, zato podajte o njem jasno, strogo stvarno sliko. Proučevanje je omejeno na splošno za 1 teden, uvažujte pa pri tem, da prazniki ne smejo biti merilo za prehrano.

Vpišite šolo, srez, število anketiranih in sodelujočih čitljivo in pa dan, ko ste anketo dovršili; še veliko bolje pa je, da označite dobo, v kateri ste anketirali.

Učiteljski pokret — odsek sekcije JUU v Ljubljani

PROUČEVANJE PREHRANE NAŠIH ŠOLARJEV

Šola: _____, srez: _____, je anketirala _____ dečkov _____ deklic _____ skupaj po sodelavcih: _____ dne _____

Priimek in ime učenca (ke)	Starost v letih	Starši so iz kategorije	Rodbinski član		Vpisani učenec uživa:																									
			odrasli	otročji pod 16 l.	kruh				mleko				meso				sadje				alkoh. pij.									
1	1a	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30

Navodilo k rubrikam:

Št. 1. Služi le za vašo evidenco. Vzemite si za to dovolj prostora.

Št. 1a. Do ½ leta zaokrožite navzdol, nad ½ leta navzgor, n. pr. 7 l. 5 m. = 7 l.

Št. 2. Kategorija je posebne važnosti. Podrobno se o tem poučite v zadnji štev. »Prosvete«, in sicer v članku »Telesna zaostalost šolskega otroka v Sloveniji«. Naj ponovimo: 1. med male kmete štejemo vse, ki razpolagajo z od 2 do 10 ha zemljišča, 2. med srednje kmete štejemo one, ki razpolagajo z od 10 do 20 ha zemljišča, 3. med velike kmete one z nad 20 ha zemljišča. Med poljske delavce štejemo: a) kmete s pod 2 ha zemljišča, nadalje dninarje, viničarje, majerje in hubarje. Med industrijske delavce štejemo vse, ki jim je meza glavni vir dohodkov. Če se v dvomljivih primerih ne morete odločiti, označite kot odločujoči oklic ono delo, ki daje nad 50 % sredstev za preživljanje družine. Nameščence delite na državne in privatne.

Št. 3 in 4. K rodbinskim članom štejemo vse, ki se hranijo v istem gospodinjstvu z učencem, torej tudi tuje osebe, razdelimo jih samo po starosti, nad 16 let odrasli, pod 16 let otroci.

Št. 5, 6, 7 in 8. Označite v ustrezajoči rubriki s črto za čas, ko ste anketirali.

† Albin Sarkovi v spomin

V četrtek, dne 29. februarja, smo spremlili na tihi božji vrt pri Sv. Križu vzorno učiteljico in dobro tovarišico, Albino Sarkovo.

Rojena Ljubljanka, je pokojnica obiskovala učiteljske v Ljubljani in napravila zrelostni izpit v l. 1891.

Njeno prvo službeno mesto je bila Šmarjeta na Dolenjskem. Ni še dolgo tega, kar mi je Bina pripovedovala, kako se je vozila na svoje prvo službeno mesto s pošto prav iz Ljubljane; saj takrat še ni bila stekla dolenjska železnica. Iz Šmarjete je bila premeščena v Št. Rupert, kjer je preživela lepa leta iskrenega tovarišstva. Nato pa je službovala precej dolgo v Novem mestu, od koder je bila l. 1903. imenovana na 8-razredno slovensko deklisko šolo pri Sv. Jakobu, kjer je ostala vse do svoje upokojitve.

Pokojna tovarišica je bila temeljita, vestna učiteljica, polna toplega razumevanja in ljubezni do svojih učenk. Mnoga priznanja šolskih oblasti so bila dokaz, da je bilo njeno delovanje upoštevano. Navdušena za izobraz-

Mladinska matica

—mm Izšla je 7. številka »Našega roda«, ki prinaša prav pestro vsebino. Na uvodnem mestu sta dve lepi pesmi s socialnim motivom, in sicer »Iz teh dni« od Platenjaka in »Cesta« od Ljubiča. Černejeva priobčuje toplo pisano pesem »Božnik«, Winkler prinaša pesem večnega upanja na boljše čase, »Čarodeja Matjaža«, za najmlajše pa »Domače živali«. »Palček Pizelj« od Pavlinove je zanimiv motiv, ki bo najmlajšim ugajal zaradi lepih domislic.

Izmed nadaljevanj naj omenim Bevkovega »Petra Klepac«. V tem poglavju je Peter Klepec kljub svoji ogromni moči ponižni hlapec, ki hlapčuje Ogrum. Za plačilo prejema ponižanje. Tak Klepec je bil naš narod. Jarc se pogloblja v psihologijo živali. V tej številki nas seznanja z lastovko. Smasek na-

Krajevno proučevanje trboveljskega otroka, ki je skupno delo večine trboveljskega učiteljstva, bomo v teku nekaj dni zaključili. Z rezultati tega dela bomo seznanili učiteljstvo na skupnem zborovanju več učiteljskih društev, ki je predvideno za 20. april 1940. v Trbovljah.

Kimovec France

Št. 9. Po možnosti označite čas, ko učenec ima kruh, n. pr. 9 m. (mesecev).

Št. 10. Označite število obrokov, ko dobiva učenec kruh, n. pr. 3 krat.

Št. 11. Ako le morete, skušajte to ugotoviti, ako pa podatki ne bi bili stvarni, so za nadaljnjo uporabo neuporabni.

Št. 12. Sem vpišite učence, ki v času, ko ste vršili anketo, niso uživali kruha.

Št. 13, 14 in 15. Označite po vrstah z navpično črto.

Št. 16. Kot za kruh v rubriki 10.

Št. 17. Upoštevajte, prosimo, navodilo za št. 11.

Št. 18. Kot v primeru št. 12. za kruh.

Št. 19. Sveže meso vseh vrst, golaž, ričet.

Št. 20. Suho svinjino, slanino, ocvirke, mast.

Št. 21 in 22. Upoštevajte slična navodila pri kruhu.

Št. 23 in 24. Označite po vrstah sadja, kot je navedeno v rubriki z navpično črto.

Št. 25. Če služi sadje kot nadomestek za kruh, označite to še posebej v tej rubriki.

Št. 26. Količino označite kot v primerih za kruh, po možnosti v teži ali v komadih.

Št. 27. Kot v rubriki 10 za kruh.

Št. 28. Ki redno uživajo katero koli alkoholno pijačo.

Št. 29. Priložnostno ob praznikih, krstih, ohceti, i. dr.

Št. 30. Količino označite za 1 teden v letu. 1 kozarec naj bo 1 dl.

Ko ste srečno prišli v vseh primerih do realnih podatkov, vas prosimo, ne odložite še peresa. Sami veste, da je sestavljalca ankete pole nemogoče zjeti vso pestrost samo nekaterih artiklov prehrane za vso Slovenijo. Opišite ljudsko hrano dnevno in praznično, kateri artikli so glavni, kakšne kombinacije so najobičajnejše in še drugo vse, kar se vam zdi za razumevanje prehranjevalnih prilik našega učenca važno.

Potem odpošljite ves zbrani material na naslov: Učiteljski pokret — odsek sekcije JUU v Ljubljani, Franciškaška ulica 6. — točno do 15. aprila letos, ker bo obdelava zahtevala mnogo podrobnega dela na zbranih podatkih.

bo in lepoto, je rada obiskovala predavanja, tečaje, gledališče, in bila dolga leta med uglednimi pevskimi Glasbene Matice. Tudi pri delu v učiteljski organizaciji se je z vneto udeleževala.

Življenjsko delo Bine Sarkove pa s šolo ni bilo izrpano. S požrtvovalnostjo, ki ji tako lahko ne najdemo enake, se je oklenila svojcev. Življenje ji z udarci ni prizanašalo a vedno znova se je zrnvala, pozabila nase in vzela še težji križ na svoje rame. Odreka se je vsemu, kar dela življenje lepo in prijetno, in v nesebičnem trudu živela samo tistim, ki so ji bili dragi.

Dolga vrsta bivših učenk in tovarišice je stopala za Tvojo krsto. Tovarišice iz Tvojih študijskih let, tovarišice iz prvih in zadnjih let Tvojega službovanja. Vse smo Ti ostale zveste, saj smo vedele, da si naše zvestobe vredna.

Počivaj mirno, draga Bina, saj »utrudila Te je težka hoja«.

V onostranstvu naj Ti sije sonce božjega usmiljenja in božjega plačila, saj si sonca v življenju užila tako malo.

Ivanka Kalinova